

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: Фінанси

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Пігуль Наталія Георгіївна
Рубанов Павло Миколайович

Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра фінансових технологій і підприємництва	Завідувач кафедри
--	-------------------

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту. Кафедра фінансових технологій і підприємництва
Розробник(и)	Рубанов Павло Миколайович, Пігуль Наталія Георгіївна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 1 кред. ЄКТС, 30 год. становить курсова робота. Для денної форми навчання 72 год. становить контактна робота з викладачем (30 год. лекцій, 42 год. практичних занять), 78 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Фінанси"
Передумови для вивчення дисципліни	Статистика, Фінанси страхових організацій, Корпоративні фінанси
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів фундаментального мислення та системи спеціальних знань і практичних умінь щодо організації та оцінювання фінансової діяльності різних суб'єктів підприємництва.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Види суб'єктів підприємництва (СП). Підприємство у сфері фінансово-правових відносин. Основні форми організації підприємств. Організація фінансової діяльності підприємств. Визначення фінансової діяльності (ФД). Фінансова, операційна та інвестиційна діяльність підприємства. Зміст фінансової діяльності. Формулювання цілей ФД і конфлікти інтересів учасників. Причини конфлікту між адміністрацією й акціонерами, механізми їх пом'якшення. Причини конфліктів між акціонерами і кредиторами та механізми їх пом'якшення. Основні теорії, що описують цілі фінансової діяльності СП. Неокласична економічна теорія. Теорія управління. Поведінкова теорія. Теорія інформації. Типи інформаційної асиметрії. Недоліки неокласичного підходу. Неоінституційний підхід. Теорія агентських відносин. Принципал-агент-конфлікт та способи його пом'якшення. Теорія фінансового посередництва. Система цілей ФДСП. Основні цілі та критерії прийняття фінансових рішень. Характеристики СП, що впливають на цілі його ФД. Вплив соціально-юридичного статусу, стадії розвитку та розміру на формування цілей ФД. Джерела фінансових ресурсів та особливості фінансової діяльності СП з різною правовою формою організації фінансів. Фінансові цілі виробничого та фінансового холдингу.

Тема 2 ФОРМУВАННЯ ТА ЗМІНА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Структура власного капіталу суб'єкта підприємництва та його функції. Додатковий капітал. Емісійний дохід (ажіо). Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Цілі та порядок збільшення статутного капіталу АТ. Джерела збільшення статутного капіталу. Збільшення статутного капіталу шляхом випуску акцій. Основні проблеми додаткової емісії акцій. Емісійна вартість. Емісійна надбавка (премія). Основні фактори, що впливають на величину емісійної вартості акцій. Потенційні ризики для старих акціонерів при додатковій емісії акцій. Ризик "роздвоєння" капіталу і переважне право підписки. Право підписки на акції та розрахунок його вартості. Можливості для старого акціонера та для інвестора. Основні види підписки на акції. Ризики «роздвоєння» прибутку і влади при додатковій емісії акцій. Розрахунок зменшення прибутку на одну акцію при додатковій емісії. Граничні рівні для контрольного пакета акцій. Роль банків при додатковій емісії акцій. Види комісій із банківських послуг. Первинне публічне розміщення акцій (ІРО). Переваги ІРО. Етапи ІРО. Проблеми ІРО. Залучення капіталу з використанням депозитарних розписок. Види АДР. Переваги і етапи випуску АДР. Зменшення акціонерного капіталу та зворотній викуп акцій. Основні цілі і способи зменшення статутного капіталу. Цілі зворотного викупу акцій. Умови використання зворотного викупу.

Тема 3 ЛІЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Відмінність лізингу від оренди та історія його розвитку. Теоретичне та законодавче визначення лізингу й оренди. Відмінність лізингу від оренди. Українське та міжнародне правове регулювання лізингу. Учасники лізингу і його етапи. Види лізингових фірм. Види лізингу залежно від термінів (лізинг, хайринг, рентинг). Основні види лізингу за окупністю (оперативний та фінансовий лізинг). Прямий лізинг. Сублізинг. Зворотний лізинг. Цілі використання зворотного лізингу у світовій практиці. Леверидж-лізинг. Компенсаційний лізинг. Чистий лізинг. Лізинг із обслуговуванням. Генеральний лізинг. Револьверний лізинг. Селенг. Розрахунок лізингового платежу. Сума платежу при фінансовому лізингу з однаковими платежами. Коефіцієнт поправок із залишкової вартості. Коефіцієнт поправок з авансових лізингових платежів. Уточнена сума лізингового платежу. Основні переваги використання лізингу. Негативні моменти оренди. Порівняння фінансового лізингу і покупки в кредит. Елементи грошового потоку при покупці обладнання за рахунок довгострокового кредиту. Елементи грошового потоку при фінансовому лізингу обладнання. Чистий приведений дохід лізингоотримувача. Чистий приведений дохід при одержанні кредиту на придбання обладнання. Вибір придбання нового обладнання в лізинг або у кредит.

Тема 4 ДОВГОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Форми та джерела залучення позичкового капіталу. Ознаки довгострокових і поточних зобов'язань. Види поточних зобов'язань. Фінансовий кредит. Облігаційне фінансування СП. Форми випуску облігацій. Переваги і недоліки облігаційного фінансування. Курс емісії облігацій. Дисконт (дизажіо). Види облігацій за способом виплати відсотків. Основні фактори, які впливають на вибір емітентом купонної ставки. Види облігацій за способом забезпечення. Види облігацій за характером обігу: конвертовані, звужувані, з правом дострокового погашення на вимогу інвестора, з варантом або передплатними правами на акції або облігації. Класифікація облігацій за видами валют. Витрати на емісію облігацій. Фактори успішного розміщення облігацій. Рейтинги облігацій. Основні особливості zero-облігацій, їх різновиди. Конвертовані облігації. Додаткові параметри конвертованих облігацій. Захист прав акціонерів і держателів облігацій. Коефіцієнт конверсії. Варіанти доплат при конверсії. Умови доцільності випуску конвертованих облігацій, їх переваги для емітента та інвестора. Вартість облігаційного фінансування. Ефективна ставка процента з точки зору емітента. Повна прибутковість або прибутковість до погашення. Прибутковість за видами облігацій з точки зору інвестора. Методи визначення невідомої величини повної прибутковості. Фінансування на основі форфейтингу. Основні об'єкти форфейтингу і їх специфіка. Етапи форфейтингу, його переваги і недоліки.

Тема 5 КОРОТКОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Комерційний кредит та вексельне кредитування. Основні різновиди комерційного кредиту: товарний кредит; одержаний аванс. Основні чинники, які визначають вартість комерційного кредиту. Ефективна ставка процента для позичальника за товарним кредитом. Основні переваги і недоліки товарного кредиту. Функції авансів одержаних. Методи оцінки вартості залучення авансів. Способи погашення комерційного кредиту, оформленого з допомогою векселя. Етапи вексельного кредитування. Переваги та недоліки вексельного фінансування. Короткострокове фінансування з використанням факторингу. Ознаки міжнародного факторингу. Учасники факторингової операції. Види факторингових послуг. Міжнародні факторингові об'єднання. Етапи факторингової операції. Вартість факторингових послуг. Методи встановлення граничних сум за факторингом. Переваги факторингу для експортера. Фінансування на основі РЕПО. Товарний РЕПО. Переваги і недоліки фінансування з товарним РЕПО. РЕПО з ЦП. РЕПО з акціями. Квазі-РЕПО. РЕПО з облігаціями, їх переваги. Прямий і зворотний РЕПО, двосторонні, тристоронні або "довірчі РЕПО", РЕПО з портфельним та спеціальним забезпеченням, „Овернайт” та строкові РЕПО, РЕПО на позику коштів і на позику цінних паперів. Параметри РЕПО. Ставка РЕПО. Вартість підтримки довгої позиції з РЕПО.

Тема 6 САМОФІНАНСУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Основні джерела внутрішнього фінансування, їх характеристика. Грошовий потік самофінансування, коефіцієнти самофінансування і рівня самофінансування. Обліковий і касовий підхід до внутрішніх джерел фінансування. Приховані резерви самофінансування. Переваги і недоліки тезаврації прибутку. Тимчасове використання накопиченого амортизаційного фонду, резервних фондів і забезпечень наступних виплат. Планування грошового потоку. Мета і принципи планування грошових потоків. Різновиди, характеристики і показники грошових потоків. Планування дебіторської і кредиторської заборгованості. Планування грошових розрахунків і поточного залишку грошових коштів. Моделі оптимізації залишку грошових коштів. Оптимізація грошових коштів (ГК) та ліквідних ЦП за моделлю Баумоля. Оптимальна сума переводу ЦП в ГК. Мінімальні загальні витрати, оптимальна кількість операцій з конвертації та оптимальний інтервал між конвертаціями. Оптимізація ГК та ліквідних ЦП за моделлю Міллера-Орра. Етапи розрахунків за моделлю. Обмеження моделей.

Тема 7 ОЦІНКА ВАРТОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Ставка дисконтування, явна та прихована вартості фінансування. Роль ставки дисконтування у фінансово-інвестиційних розрахунках. Премія за ризик. Вартість акціонерного фінансування. Ставка дохідності, яка вимагається акціонерами. Вартість власних коштів в залежності від дивідендної політики: розподіл постійних дивідендів, розподіл дивідендів, що зростають постійними темпами (модель Гордона). Теоретичні та практичні обмеження теорії вартості капіталу. Прихована вартість нерозподіленого прибутку: з точки зору акціонерів та підприємства. Вартість амортизації. Загальна вартість фінансування підприємства. Оцінка вартості фінансування за теорією портфелів. Модель оцінки капітальних активів у стані рівноваги (CAPM). Необхідна норма прибутку на власний капітал для акціонерів. Лінія ринку ЦП (SML) Шарпа. Обмеження CAPM.

Тема 8 ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ

Джерела фінансування оборотного капіталу. Підходи до фінансування поточних (оборотних) активів: звичайний, агресивний, консервативний, компромісний. Правила фінансування підприємств. Золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правила ліквідності, правило вертикальної структури капіталу. Основні показники, що характеризують структуру капіталу підприємства. Основні фактори, що впливають на структуру капіталу підприємства. Ефект фінансового важеля (ЕФВ). Вплив ЕФВ на рентабельність власного капіталу. Диференціал фінансового важеля. Плече фінансового важеля. Основні правила використання ЕФВ. Нетто-результат експлуатації інвестицій (НРЕІ, EBIT). Оптимізація структури фінансування на основі граничного НРЕІ. Граничне (критичне) значення НРЕІ. Критерії формування раціональної структури коштів підприємства.

Тема 9 ФІНАНСУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ПРОЄКТІВ І МАЛОГО БІЗНЕСУ

Суб'єкти забезпечення венчурного фінансування і його стадії. Форми стартового венчурного фінансування і їх характеристики. Ангельське фінансування і його умови. Краудфандингове фінансування, його переваги і недоліки. Фінансування компаніями з венчурним капіталом. Фінансування через кредитні картки для малого бізнесу. Альтернативні джерела фінансування венчурних компаній. Традиційне і онлайн-фінансування малого бізнесу на борговій і пайовій основах.

Тема 10 ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Поняття та мотиви реорганізації: стратегічні, фінансові та податкові аспекти. Документальне забезпечення: план реорганізації та передатний баланс. Фінансовий механізм злиття та приєднання. Методи оцінки бізнесу для визначення пропорцій обміну акцій. Способи фінансування та оплати угод з поглинання: готівковий викуп та емісія акцій. Ризики розмивання (dilution) капіталу та прибутку (EPS). Механізм LBO як інструмент викупу активів за рахунок боргу. Фінансовий механізм поділу та виділення: роздільний баланс та розподіл зобов'язань. Спін-офф (Spin-off) як інструмент розкриття вартості підрозділів (кейс eBay/PayPal). Перетворення організаційної форми для оптимізації капіталу. Інноваційні методи виходу на ринки капіталу: механізм De-SPAC та зворотне поглинання (кейс Kyivstar). Роль фінансового Due Diligence у запобіганні прихованим збиткам. Оцінка ефективності реорганізації: динаміка капіталізації, кредитних рейтингів та синергетичного ефекту. Постреорганізаційна адаптація грошових потоків.

Тема 11 КУРСОВА РОБОТА

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання, яке включає вивчення і розроблення однієї з актуальних проблем теорії та практики організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва на основі загальнонаукових та спеціальних методів дослідження фінансових процесів, а також формування навичок самостійної роботи та вміння обґрунтовувати фахові рішення щодо організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Характеризувати зміст, механізми й інструменти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва та пояснювати її роль у забезпеченні їх фінансової стійкості й розвитку.
-----	--

PH2	Використовувати методики та практичні інструменти діагностики стану та організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва
PH3	Знати основні форми та правила формування фінансової звітності суб'єкта підприємництва, вміти аналізувати його фінансову звітність та інтерпретувати отримані результати
PH4	Застосовувати на практиці теоретичні та спеціальні методики оцінки та організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва
PH5	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженні фінансової діяльності суб'єкта підприємництва та професійному спілкуванні.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПР2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
ПР5	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).
ПР9	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
ПР13	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
ПР18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПК1	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ПК2	ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ПК3	ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ПК4	ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ПК5	ЗК12. Здатність працювати автономно.
ПК6	СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).
ПК7	СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ПК8	СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
ПК9	СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

8. Види навчальних занять

Тема 1. ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	
Лк1 "Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)	Основні форми організації підприємств. Визначення і організація фінансової діяльності суб'єктів підприємництва. Причини конфлікту між адміністрацією, акціонерами і кредиторами, механізми їх пом'якшення. Основні теорії, що описують цілі фінансової діяльності суб'єктів підприємництва. Цілі та завдання фінансової діяльності для різних типів підприємств. Система цілей фінансової діяльності суб'єктів підприємництва. Основні цілі та критерії прийняття фінансових рішень. Характеристики суб'єкта підприємництва, які формують систему цілей фінансової діяльності.
Пр1 "Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)	Капітал СП та його економічна сутність. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання СП. Фінансова діяльність СП в системі функціональних завдань фінансового менеджменту СП. Форми фінансування СП. Критерії прийняття фінансових рішень. Модель оцінки дохідності капітальних активів (САРМ). Вирішення задач за темою.
Тема 2. ФОРМУВАННЯ ТА ЗМІНА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА	
Лк2 "Формування та зміна власного капіталу суб'єкта підприємництва" (денна)	Складові власного капіталу. Цілі та порядок збільшення статутного капіталу АТ. Проблеми, що виникають при додатковій емісії акцій. Право підписки на акції та розрахунок його вартості. Основні види підписки на акції. Розрахунок зменшення прибутку на одну акцію" (EPS) при додатковій емісії. Роздвоєння влади при додатковій емісії. Функції банків при додатковій емісії акцій.
Лк3 "Формування та зміна власного капіталу суб'єкта підприємництва" (денна)	Первинне публічне розміщення акцій (ІРО). Переваги ІРО. Етапи ІРО. Проблеми ІРО. Залучення капіталу з використанням депозитарних розписок. Зменшення акціонерного капіталу та зворотній викуп акцій. Умови використання зворотного викупу.
Пр2 "Формування та зміна власного капіталу суб'єкта підприємництва" (денна)	Розв'язання практичних задач. Визначення втрат акціонерів від додаткової емісії акцій і умов їх компенсації. Визначення теоретичного курсу права на підписку власника старої акції при додатковій емісії акцій. Визначення витрат інвестора при купівлі однієї нової акції, якщо він не є акціонером товариства, для різних днів підписки на нові акції. Аналіз динаміки ринкової ціни старих акцій і переважних прав на підписку.

Пр3 "Формування та зміна власного капіталу суб'єкта підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення емісійного доходу емітента та середнього (теоретичного) біржового курсу акцій після емісії, якщо прийняте рішення про збільшення статутного капіталу підприємства до певної суми і встановлена пропорція випуску нових акцій відносно старих. Аналіз зміни майнового стану акціонера, який володів пакетом акцій до нової емісії, якщо він скористався своїм переважним правом на купівлю нових акцій.

Пр4 "Формування та зміна власного капіталу суб'єкта підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення кількості нових акцій, яку зможе придбати старий акціонер в умовах відсутності вільних коштів і можливості купити нові акції, тільки продавши частину своїх прав на підписку. Визначення витрат старого акціонера на забезпечення блокуючого пакету при додатковій емісії акцій.

Тема 3. ЛІЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лк4 "Лізингова діяльність суб'єктів підприємництва" (денна)

Відмінність лізингу від оренди та історія його розвитку. Види лізингу. Розрахунок лізингового платежу. Коефіцієнт поправок із залишкової вартості. Коефіцієнт поправок з авансових лізингових платежів. Вибір придбання нового обладнання в лізинг або у кредит.

Пр5 "Лізингова діяльність суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Розрахунок разового платежу за лізингом для різної періодичності платежів, які здійснюються рівними сумами кілька разів на рік. Визначити суму лізингового платежу по кожному кварталу та за весь строк, якщо умовами договору передбачається часткова виплата вартості обладнання з наступним викупом орендарем цього обладнання після закінчення строку лізингу, а виплати здійснюються у формі авансових щоквартальних платежів. Визначення поточної вартості доходу орендодавця при зміні орендної плати. Оцінка вигідності лізингового фінансування з щоквартальними платежами у порівнянні з купівлею обладнання.

Пр6 "Лізингова діяльність суб'єктів підприємництва" (денна)

Аналіз нормативно-правового регулювання та розв'язання практичного кейсу. Огляд законодавчої бази лізингової діяльності в Україні: аналіз Закону «Про фінансовий лізинг». Податкові аспекти лізингу: нарахування амортизації методами зниження балансової вартості, формування витрат та механізм податкового щита (tax shield) для лізингоотримувача. Розвиток лізингу через вендорне фінансування. Концепція вендорного фінансування (на основі рекомендацій USAID): переваги для клієнта, лізингодавця та вендора. Організаційно-правові форми партнерства. Вимірювання ефективності вендорної програми через КПЕ та специфіка договорів про співпрацю. Фінансове моделювання (Розрахунковий кейс «Lease vs. Buy»). Порівняльний аналіз витрат на придбання обладнання за рахунок банківського кредиту та фінансового лізингу. Моделювання грошових потоків з урахуванням ануїтетних платежів, експлуатаційних витрат та податкової знижки на відсотки і амортизацію. Обґрунтування ставки дисконтування після оподаткування. Визначення чистої теперішньої вартості (NPV) витрат для лізингоотримувача. Оцінка інвестиційної привабливості операції для лізингодавця порівняно з альтернативними інвестиціями в облігації. Розрахунок залишкової вартості активу та умов його викупу після завершення угоди.

Тема 4. ДОВГОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лк5 "Довгострокове боргове фінансування діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)
Переваги і недоліки облігаційного фінансування. Види облігацій. Основні особливості zero-облігацій, їх різновиди. Конвертовані облігації. Вартість облігаційного фінансування. Повна прибутковість або прибутковість до погашення.

Лк6 "Довгострокове боргове фінансування діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)
Фінансування на основі форфейтингу. Основні об'єкти форфейтингу. Специфіка використання товарних і фінансових векселів при форфейтингу. Етапи форфейтингу. Відмінність форфейтингу від облікової операції. Переваги і недоліки форфейтингу.

Пр7 "Довгострокове боргове фінансування діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)
Розв'язання практичних задач. Розрахунок ефективної ставки відсотка під кредитну лінію за умови зобов'язання компанії мати резервний залишок по непогашених сумах і по невикористаній частині кредиту, наявності залежності комісійних банку від суми кредиту. Визначення необхідного компенсаційного залишку (на непогашені позички і на невикористаний граничний розмір кредиту) і ефективної процентної ставки.

Пр8 "Довгострокове боргове фінансування діяльності суб'єктів підприємництва" (денна)
Розв'язання практичних задач. Визначення максимальної курсової вартості корпоративної облігації при щоквартальних виплатах купону. Визначення суми регулярних щорічних перераховувань, необхідних для формування фонду погашення облігаційного випуску, щоб зробити погашення цієї позики в строк. Визначення прибутковості облігації (ставки розміщення), якщо відомий курс при первинній реалізації. Огляд ключових стандартів зелених облігацій. Корпоративні зелені облігації (Green Bonds): механізм емісії та вартість. Облігації, прив'язані до показників сталого розвитку (SLB, Sustainability-Linked Bonds). Перехідні облігації (Transition Bonds). Банківське «зелене» кредитування бізнесу. Інтеграція ESG-факторів у фінансову стратегію підприємства. Вплив ESG-рейтингів на вартість капіталу компанії. Ризики «грінвошингу» (greenwashing). Перспективи та бар'єри зеленого фінансування в Україні. Аналіз вітчизняного законодавства. Досвід перших емісій. Проблеми ліквідності ринку та високих транзакційних витрат на верифікацію.

Тема 5. КОРОТКОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лк7 "Короткострокове боргове фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)
Основні різновиди комерційного кредиту: товарний кредит; одержаний аванс. Основні чинники, які визначають вартість комерційного кредиту. Ефективна ставка процента для позичальника за товарним кредитом. Основні переваги і недоліки товарного кредиту. Функції авансів одержаних. Методи оцінки вартості залучення авансів. Способи погашення комерційного кредиту, оформленого з допомогою векселя. Етапи вексельного кредитування. Переваги та недоліки вексельного фінансування.

Лк8 "Короткострокове боргове фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Короткострокове фінансування з використанням факторингу. Ознаки міжнародного факторингу. Учасники факторингової операції. Види факторингових послуг. Міжнародні факторингові об'єднання. Етапи факторингової операції. Вартість факторингових послуг. Методи встановлення граничних сум за факторингом. Переваги факторингу для експортера. Короткострокове фінансування з використанням факторингу. Фінансування на основі РЕПО. Товарний РЕПО. Параметри РЕПО. Ставка РЕПО. Вартість підтримки довгої позиції з РЕПО.

Пр9 "Короткострокове боргове фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення ефективності надання та одержання комерційного кредиту за умови наявності цінової знижки при своєчасному погашенні покупцем дебіторської заборгованості. Оцінка прийнятності умов реалізації політики знижок за своєчасне погашення заборгованості при продажі на умовах комерційного кредиту. Визначення вигідності пом'якшення умов надання комерційного кредиту і вигідності додаткового збільшення строку кредитування. Визначення прийнятної строку товарного кредиту. Закон України «Про факторинг» від 03.06.2025. Базова термінологія. Умови і предмет договору факторингу. Форма і зміст договору факторингу. Реєстр відступлень права грошової вимоги за договорами факторингу і його функціонування. Електронна система факторингу. Пошук відкритої інформації у Реєстрі та надання витягів з Реєстру. Права та обов'язки клієнта та фактора. Повідомлення боржника про відступлення права грошової вимоги.

Пр10 "Короткострокове боргове фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Порівняння варіантів короткострокового фінансування з урахуванням інфляції: за рахунок надання знижки заради якнайшвидшого покриття потреби в коштах та за рахунок одержання кредиту без надання знижки. Визначення максимального рівня цінової знижки, яку можна запропонувати клієнтам для прискорення розрахунків з урахуванням заданого місячного темпу інфляції. Визначення вигідності використання фірмою умов знижки в комерційному кредиті, прийнятної для фірми формули надання знижки (відсотку знижки) і умов вигідності одержання знижки з урахуванням інфляції.

Пр11 "Короткострокове боргове фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Аналіз доцільності зняття обмеження за кредитоспроможністю покупців для надання комерційного кредиту. Аналіз доцільності збільшення строку комерційного кредиту для збільшення виручки при підвищенні середнього періоду інкасації та ймовірності безнадійної дебіторської заборгованості. Порівняння двох концепцій нової кредитної політики підприємства. «М'яка» кредитна політика припускає: 1) поширення кредиту на більш ризикований клас покупців; 2) пом'якшення політики інкасації на прострочені рахунки; 3) нові лояльніші умови комерційного кредиту. «Жорстка» кредитна політика припускає: 1) жорсткі стандарти кредитоспроможності; 2) зміну кредитних умов на жорсткіші; 3) підвищення вимог до інкасації прострочених рахунків. Визначення надходжень при використанні факторингу і ефективної річної вартості факторингу. Визначення витрат на оплату послуг з факторингу. Визначення на скільки відсотків повинна бути збільшена сума контракту, щоб витрати по факторингу на 100% оплатив покупець.

Тема 6. САМОФІНАНСУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Лк9 "Самофінансування та планування грошових потоків" (денна)

Основні джерела внутрішнього фінансування, їх характеристика. Грошовий потік самофінансування, коефіцієнти самофінансування і рівня самофінансування. Обліковий і касовий підхід до внутрішніх джерел фінансування. Приховані резерви самофінансування. Переваги і недоліки тезаврації прибутку. Тимчасове використання накопиченого амортизаційного фонду, резервних фондів і забезпечень наступних виплат. Планування грошового потоку. Мета і принципи планування грошових потоків. Різновиди, характеристики і показники грошових потоків. Планування дебіторської і кредиторської заборгованості. Планування грошових розрахунків і поточного залишку грошових коштів.

Лк10 "Самофінансування та планування грошових потоків" (денна)

Моделі оптимізації залишку грошових коштів. Оптимізація грошових коштів (ГК) та ліквідних ЦП за моделлю Баумоля. Оптимальна сума переводу ЦП в ГК. Мінімальні загальні витрати, оптимальна кількість операцій з конвертації та оптимальний інтервал між конвертаціями. Оптимізація ГК та ліквідних ЦП за моделлю Міллера-Орра. Етапи розрахунків за моделлю. Обмеження моделей.

Пр12 "Самофінансування та планування грошових потоків" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення оптимальних параметрів поновлення запасу грошових коштів за моделлю Баумоля. Визначення оптимального і максимального запасу грошових коштів для забезпечення поточної операційної діяльності за моделлю Міллера-Орра. Визначення параметрів планування залишку грошових коштів за даними грошового потоку.

Тема 7. ОЦІНКА ВАРТОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лк11 "Оцінка вартості фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Ставка дисконтування, явна та прихована вартості фінансування. Роль ставки дисконтування у фінансово-інвестиційних розрахунках. Премія за ризик. Вартість акціонерного фінансування. Ставка дохідності, яка вимагається акціонерами. Вартість власних коштів в залежності від дивідендної політики: розподіл постійних дивідендів, розподіл дивідендів, що зростають постійними темпами (модель Гордона). Теоретичні та практичні обмеження теорії вартості капіталу. Прихована вартість нерозподіленого прибутку: з точки зору акціонерів та підприємства. Вартість амортизації. Загальна вартість фінансування підприємства. Оцінка вартості фінансування за теорією портфелів. Модель оцінки капітальних активів у стані рівноваги (CAPM). Необхідна норма прибутку на власний капітал для акціонерів. Лінія ринку ЦП (SML) Шарпа. Обмеження CAPM.

Пр13 "Оцінка вартості фінансування суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення найбільш ефективного способу фінансування: а) реінвестування прибутку в повному обсязі; б) додаткова емісія акцій. Визначення вартості акціонерного фінансування (ставки дохідності, яка очікується / вимагається акціонерами) за моделлю Гордона. Визначення очікуваної прибутковості акцій компанії (необхідний? рівень дохідності) з використанням моделі CAPM. Визначення середньозваженої вартості капіталу компанії та оцінка доцільності формування запланованої? структури капіталу.

Тема 8. ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ

Лк12 "Формування та оптимізація джерел фінансування" (денна)

Підходи до фінансування поточних (оборотних) активів: звичайний, агресивний, консервативний, компромісний. Правила фінансування підприємств. Золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правила ліквідності, правило вертикальної структури капіталу. Основні показники, що характеризують структуру капіталу підприємства. Ефект фінансового важеля (ЕФВ). Вплив ЕФВ на рентабельність власного капіталу. Диференціал фінансового важеля. Плече фінансового важеля. Основні правила використання ЕФВ. Нетто-результат експлуатації інвестицій (НРЕІ, ЕВІТ). Оптимізація структури фінансування на основі граничного НРЕІ. Граничне (критичне) значення НРЕІ. Критерії формування раціональної структури коштів підприємства.

Пр14 "Формування та оптимізація джерел фінансування" (денна)

Розв'язання практичних задач. Визначення ефекту фінансового важеля. Визначення оптимальної структури (частки власного капіталу) фінансування інвестицій з метою максимізації рентабельності власного капіталу. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Розв'язання практичних задач. Оцінка впливу рівня заборгованості на рівень ризику і рентабельність власного капіталу. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Оцінка ефекту від використання консервативного і агресивного фінансування оборотного капіталу.

Пр15 "Формування та оптимізація джерел фінансування" (денна)

Розв'язання практичних задач. Розрахунок потреби в додатковому зовнішньому фінансуванні при заданій рентабельності продажу і нормі розподілу чистого прибутку на дивіденди. Визначення потреби у короткостроковому кредиті для підприємства.

Тема 9. ФІНАНСУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ПРОЄКТІВ І МАЛОГО БІЗНЕСУ

Лк13 "Фінансування венчурних проєктів і малого бізнесу" (денна)

Суб'єкти забезпечення венчурного фінансування. Стадії венчурного фінансування високотехнологічних стартапів і бізнесів. Джерела венчурного капіталу за стадіями життєвого циклу. Форми стартового венчурного фінансування і їх характеристики. Ангельське фінансування. Краудфандингове фінансування, його види. Фінансування компаніями з венчурним капіталом. Традиційне і онлайн-фінансування малого бізнесу на борговій і пайовій основах. Види альтернативного фінансування малих підприємств. Форми кредитування розвитку малого бізнесу з традиційних джерел. Типи кредиторів малому бізнесу.

Пр16 "Фінансування венчурних проєктів і малого бізнесу" (денна)

Характеристика стадій венчурного фінансування (Seed, Startup, Early stage, Expansion, Exit), зміна ризиків та потреби в капіталі на кожному етапі. Специфіка ангельського інвестування. Бізнес-ангели та їхня мотивація. Умови залучення ангельського капіталу. Переваги «Smart Money». Розвиток ринку бізнес-ангелів в Україні (UAngel, ICLUB Global, Lviv Tech Angels).

Пр17 "Фінансування венчурних проєктів і малого бізнесу" (денна)

Механізм краудфандингового фінансування, його переваги та недоліки, огляд доступних платформ для збору коштів на бізнес-проєкти (Kickstarter, Indiegogo, Patreon, українські платформи «Спільнокошт» від Big Idea, StartEra). Фінансові ризики використання кредитних карток та власних коштів у якості джерела стартового капіталу. Механізм роботи компаній з венчурним капіталом (Venture Capital Firms). Критерії відбору проєктів венчурними фондами. Традиційні та цифрові канали фінансування: онлайн-фінансування малого бізнесу (FinTech-платформи, P2P-кредитування, краудлендинг).

Тема 10. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лк14 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Поняття та мотиви реорганізації: стратегічні, фінансові та податкові аспекти. Документальне забезпечення: план реорганізації та передатний баланс. Фінансовий механізм злиття та приєднання. Методи оцінки бізнесу для визначення пропорцій обміну акцій. Способи фінансування та оплати угод з поглинання: готівковий викуп та емісія акцій. Ризики розмивання (dilution) капіталу та прибутку (EPS). Механізм LBO як інструмент викупу активів за рахунок боргу.

Лк15 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Фінансовий механізм поділу та виділення: роздільний баланс та розподіл зобов'язань. Спін-офф (Spin-off) як інструмент розкриття вартості підрозділів (кейс eBay/PayPal). Перетворення організаційної форми для оптимізації капіталу. Інноваційні методи виходу на ринки капіталу: механізм De-SPAC та зворотне поглинання (кейс Kyivstar). Роль фінансового Due Diligence у запобіганні прихованим збиткам. Оцінка ефективності реорганізації: динаміка капіталізації, кредитних рейтингів та синергетичного ефекту. Постреорганізаційна адаптація грошових потоків.

Пр18 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач та кейсів. Визначення суми збільшення статутного капіталу акціонерного товариства- правонаступника при реорганізації шляхом приєднання. Розрахунок обсягу додаткової емісії акцій для наділення корпоративними правами акціонерів приєднаної компанії згідно із заданою пропорцією обміну. Обґрунтування ціни пропозиції з урахуванням ринкової премії за контроль. Розрахунок коефіцієнта конверсії акцій на основі ринкових цін та чистих активів. Оцінка ефекту «розмивання» (dilution) частки капіталу та прибутку на одну акцію (EPS) для акціонерів компанії-покупця. Моделювання сценаріїв оплати угоди: виключно через обмін акцій, поєднання акцій та грошових компенсацій, залучення боргового фінансування (механізм LBO). Розрахунок впливу фінансового левериджу на рентабельність власного капіталу новоствореної структури та визначення критичного значення премії.

Пр19 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних задач та кейсів. Складання роздільного балансу підприємства при реорганізації у формі поділу згідно з визначеними пропорціями. Проведення переоцінки активів та списання безнадійної дебіторської заборгованості в процесі підготовки роздільного балансу. Технічний розподіл власного капіталу та зобов'язань між новоствореними суб'єктами. Аналіз стратегії Spin-off на прикладі кейсу «Розкриття вартості через відокремлення PayPal від eBay». Визначення пропорцій розподілу акцій (Spin-off ratio) та розрахунок теоретичної ціни акцій материнської компанії після дати відсічення (ex-date). Оцінка впливу деконсолідації на сукупну ринкову капіталізацію групи та показник прибутковості акціонерів (Total Shareholder Return). Порівняння доцільності Спін-оффу та прямого продажу підрозділу (Equity Carve-out) з погляду податкових наслідків та операційного контролю.

Пр20 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних кейсів. Аналіз структури угод із залучення капіталу через компанії спеціального призначення (SPAC) на прикладі виходу Kyivstar на NASDAQ. Визначення оціночної вартості цільового бізнесу (Enterprise Value) та розрахунок капіталізації об'єднаної компанії. Моделювання процесу конвертації акцій при «зворотному поглинанні» (Reverse Merger). Розрахунок часток власності початкових засновників (Sponsors) та публічних інвесторів після злиття. Оцінка ліквідності з урахуванням права викупу акцій (redemption rights) інвесторами SPAC. Порівняльний аналіз витрат та часових рамок виходу на біржу через SPAC проти класичного IPO. Оцінка фінансових ризиків для інвесторів на ризикових ринках та аналіз постреорганізаційної динаміки вартості акцій.

Пр21 "Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів підприємництва" (денна)

Розв'язання практичних кейсів. Проведення фінансового Due Diligence: методи виявлення позабалансових ризиків, прихованих збитків та сумнівної заборгованості. Коригування вартості угоди реорганізації на основі результатів аудиту та формування резервних ескроу-рахунків. Розробка та фінансове обґрунтування захисних механізмів від ворожого поглинання: «отруйні пігулки» (Poison Pills), «золоті парашути» та зворотний викуп акцій (buyback). Розрахунок зміни вартості контрольного пакета для агресора при активації захисних заходів. Аналіз витрат на інтеграцію (Post-merger integration) та моделювання синергетичного ефекту. Оцінка термінів окупності витрат на реорганізацію та аналіз конфліктів інтересів між менеджментом і акціонерами в процесі реструктуризації.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)

Лекційне навчання формує у здобувачів вищої освіти теоретичні знання про зміст та інструменти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва, а також основи формування й інтерпретації фінансової звітності, що є базою для подальшого опрацювання тем і самостійної роботи (РН1, РН3). Практикоорієнтоване навчання здійснюється на практичних

заняттях через розв'язання задач і роботу з фінансовими даними підприємств, де здобувачі застосовують методики діагностики та оцінювання фінансової діяльності й формують висновки за результатами розрахунків (РН2, РН3, РН4). Навчання на основі досліджень передбачає виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, що сприяє розвитку креативного та критичного мислення у контексті дослідження фінансової діяльності суб'єктів підприємництва та формує культуру професійної комунікації під час захисту виконаних робіт і обговорення результатів (РН1, РН4, РН5).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Виконання індивідуального розрахунково-аналітичного завдання
НД3	Виконання практичних завдань
НД4	Підготовка курсової роботи

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Перевірка засвоєння лекційного матеріалу, питань, що зазначені для самостійного вивчення протягом семестру.	протягом семестру	усні коментарі викладача за результатами опитування
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	Під час виконання практичних завдань викладач контролює правильність їх виконання та, за необхідності, вносить корективи	Протягом навчання	Платформа MIX, Google Таблиці, Google Meet / під час занять

МФО3 Обговорення результатів індивідуального розрахунково-аналітичного завдання	Під час виконання індивідуального завдання студент повинен поглибити знання з теорії та практики організації фінансової діяльності підприємства	15 тиждень	усні коментарі щодо результатів розрахунку індивідуального завдання
МФО4 Розв'язування практичних завдань	Перевірка отриманих результатів під час виконання практичних завдань та підготовки курсової роботи	Протягом семестру	усні коментарі щодо отриманих результатів

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Підсумковий контроль: екзамен	Здобувачі виконують екзаменаційні завдання	сесія	оцінка результатів іспиту
МСО2 Проміжний контроль у формі тестових завдань	Здобувачі виконують тестові завдання	Протягом навчання	Платформа МІХ
МСО3 Виконання індивідуального розрахунково-аналітичного завдання	звіт та захист індивідуального завдання	після 7 тижня	Оцінка за результатами презентації та захисту індивідуального розрахунково-аналітичного завдання
МСО4 Написання та захист курсової роботи	Перевірка здобутих теоретичних знань та набутих практичних навичок з питань фінансової діяльності суб'єкта підприємництва	на 16 тижні	оцінювання написання та захисту курсової роботи

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення	100 балів	
МСО1. Підсумковий контроль: екзамен	40	
	40	Ні
МСО2. Проміжний контроль у формі тестових завдань	40	

	2x20	40	Ні
МСО3. Виконання індивідуального розрахунково-аналітичного завдання		20	
		20	Ні

Курсова робота:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО4. Написання та захист курсової роботи		100	
		100	Ні

Всього за результатами сумативного оцінювання під час навчальних занять студент може отримати 60 балів. Форма підсумкового контролю - іспит (40 балів). Студент допускається до іспиту за умови виконання визначених видів робіт, що формують оцінку. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни написання іспиту є обов'язковим. В рамках вивчення дисципліни "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" існує можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що підтверджується відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо,) який дозволяє однозначно ідентифікувати особу здобувача і засвідчує результати його участі у певному освітньому заході неформальної освіти.

Критерії оцінювання курсової роботи (складові 100-бальної оцінки): Вступ і висновки відповідають вимогам (max 10 балів): обґрунтування актуальності теми та її значимості, визначені мета і завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження. Теоретична цінність отриманих результатів (max 20 балів): глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, відсутність прототипів роботи, відображення дискусійних питань, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення існуючих теоретичних підходів, методів та прийомів аналізу. Практична цінність отриманих результатів (max 20 балів): рівень достовірності обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми, відсутність помилок у розрахунках тощо Список використаних джерел відповідає вимогам (max 10 балів): достатність і новизна джерел. Посилання по тексту (max 10 балів): наявність і достовірність посилань на джерела. Логічність структури змісту та стиль викладення матеріалу (max 10 балів): наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу, володіння літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок. Якість оформлення (max 10 балів): рівень додержання вимог щодо змісту та правил оформлення номерів і полів сторінок, заголовків, тексту, таблиць, рисунків, списку використаних джерел. Оцінка захисту (max 10 балів): якість презентації; розуміння теоретичних основ теми дослідження; ступінь володіння практичними аспектами теми дослідження; спроможність аргументувати власну точку зору щодо проблем за тематикою дослідження та шляхів їх вирішення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН2	Пакет хмарних сервісів Google Workspace for Education
ЗН3	Навчальна платформа MIX
ЗН4	Бібліотечні фонди

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Рубанов, П. М., Боронос, В. М., Касьяненко, Т. В., & Похилько, С. В. (2024). Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Конспект лекцій для студ. спец. 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" всіх форм навчання. СумДУ. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/96431
2	Марусяк Н. Л. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 180 с.
Допоміжна література	
1	Joshiyura, M., & Mathur, S. (2024). Cases in corporate finance. Routledge, Taylor & Francis Group.
2	Corelli, A. (2023). Analytical Corporate Finance (3rd ed.). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-32319-5
3	Brealey, R. A., Myers, S. C., & Marcus, A. J. (2023). Fundamentals of corporate finance (Eleventh edition). McGraw Hill.
4	Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Поповченко А. Л. 1. 1. Теоретичні засади управління фінансовою стійкістю підприємства. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2022. Випуск 69. С.199-205 Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/uk/2022
5	Середа, О. О. (2025). Фінансування корпоративних підприємств в умовах глобальної фінансово-економічної нестабільності. Часопис економічних реформ, 3, 110–118. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2025_3_15
6	Поліщук, Є., Гернего, Ю., Горбов, В., Алексін, Г., & Лавренюк, В. (2025). Потенціал краудфандінгу для фінансування релокованого бізнесу в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка, 2, 65–72. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2025_2_10
7	Ярмішко, А. О. (2025). Інституційна роль фондових бірж у фінансуванні підприємств України. Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія : Економічні науки, 5(1), 224–229. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2025_5(1)_30
8	Малишев, А. Р., & Стангурська, Б. О. (2025). Управлінські аспекти зеленого фінансування в нафтогазовій сфері України: Інститути та механізми. Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія : Економічні науки, 4(1), 134–141. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2025_4(1)_19

9	Пігуль, Н., Дехтяр, Н., & Захаркін, О. (2025). Фінансове забезпечення функціонування та розвитку вітчизняних суб'єктів підприємництва. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (22). https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-22-08-01
10	Васильчук І.П., Крупська Н.Є., Якимчук Т.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва (у схемах та таблицях). Навчально-методичний посібник. Видавництво «Магнолія 2006», 2017. 336 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Про акціонерні товариства: Закон України, Pub. L. No. 2465– IX (2022). https://zakon.rada.gov.ua/go/2465-20
2	Про факторинг: Закон України, Pub. L. No. 4466– IX (2025). Введення в дію, відбудеться 30.07.2026 https://zakon.rada.gov.ua/go/4466-20
3	Angel Capital Association. (2024, September 26). What is (and is not) Driving High Valuations of Pre-Seed and Seed Deals? https://angelcapitalassociation.growthzoneapp.com/ap/EmailViewer/LwKA6E9L
4	ПУМБ. (2024, Грудень 20). Squeeze-out: Що це таке і як відбувається примусовий викуп акцій. https://about.pumb.ua/presscenter/news/item/7457-squeeze-out-scho-ce-take-yak-vdbuvatjsya-primusovi
5	VT Bond Bank. (б. д.). Financing v Funding: There is a difference. Retrieved from https://www.vtbondbank.org/resource/financing-v-funding-there-difference
6	Harroch, R. D., & Sullivan, M. (n. d.). 5 Startup Funding Options for Your Business. AllBusiness.Com. Retrieved from https://www.allbusiness.com/startup-funding-options-for-your-business-125148-1.html
7	Kinara Capital. (2024, October 25). What is Business Financing: Meaning, Types and Opportunities. https://kinaracapital.com/what-is-business-finance/

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	ФОРМУВАННЯ ТА ЗМІНА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА	12.5	10	4	6	0	2.5	1	1.5	0	0	0
3	ЛІЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
4	ДОВГОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
5	КОРОТКОСТРОКОВЕ БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	12.5	10	4	6	0	2.5	1	1.5	0	0	0
6	САМОФІНАНСУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ	7.5	6	4	2	0	1.5	1	0.5	0	0	0
7	ОЦІНКА ВАРТОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
8	ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
9	ФІНАНСУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ПРОЄКТІВ І МАЛОГО БІЗНЕСУ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
10	ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	15	12	4	8	0	3	1	2	0	0	0
11	КУРСОВА РОБОТА	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Контрольні заходи												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	екзамен	30	0	0	0	0	30	0	0	0	30	0
Індивідуальні завдання												
1	курсова робота	30	0	0	0	0	30	0	0	0	0	30
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>72</i>	<i>30</i>	<i>42</i>	<i>0</i>	<i>78</i>	<i>7.5</i>	<i>10.5</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>30</i>

	РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл Спеціальність та освітня програма 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: Фінанси Форма здобуття освіти денна Мова викладання українська
Викладач(і)	Рубанов Павло Миколайович, Пігуль Наталія Георгіївна
Контактна інформація викладача	n.pihul@biem.sumdu.edu.ua, p.rubanov@finance.sumdu.edu.ua
Час та місце проведення консультацій	Вівторок, 13.00, ауд. К2-313.В умовах воєнного стану консультації проводяться у форматі онлайн в Google Meet за посиланням https://meet.google.com/mda-qsdw-ufu за запитом студентів.
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/f62c91dd-a1f8-49c9-bc10-cb847c02f1a1
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/40b55e3613db55b25da8d8e47d88f9835832849
Засоби зворотного зв'язку	Платформа MIX, корпоративна електронна пошта (n.pihul@biem.sumdu.edu.ua, p.rubanov@finance.sumdu.edu.ua), через особистий кабінет

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу.

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання чи перенесення контрольних заходів відбувається за узгодженням з лектором.

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Перший семестр вивчення

МСО3. Виконання індивідуального розрахунково-аналітичного завдання, 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 15-17 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів
МСО2. Проміжний контроль у формі тестових завдань, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів

2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСО1. Підсумковий контроль: екзамен, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів

Оцінювання курсової роботи

Перший семестр вивчення

МСО4. Написання та захист курсової роботи, 100 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 90-100 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 74-89 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 60-73 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-59 балів